

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

154. An compensatio in foro conscientiae sit valida, etiam si adsint creditores anteriores? Et quid est agendum, si cogatur denunciare debitum sub poena excommunicationis? Et an in deposito possit dari ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

4. Sed ego puto probabiliter cum Tannero in 2. 2. D. Thom. disp. 5. q. 6. dub. 14. n. 141. qui citat Nauarrum, & Letham, illam legem & alias, spectare solum ad forum externum, vel certe intelligendam, si aliter obtineri possit compensatio. Vnde in nostro casu non solum creditor iuste faceret compensationem existentibus creditoribus anterioribus, vt dictum est, sed etiam contra Comitolum, licet possideret rem iure depositi.

5. Notandum est etiam, quod quando debitor soluit debitum posteriori creditori, cum solui deberet priorum, in tali casu creditor non tenetur ad restitutionem, sed potest retinere pecuniam illam contra ordinem restitutionis sibi solutam. Et ita probabiliter docent Ioannes de la Cruz in direct. p. 1. praecep. 7. a. 8. dub. 2. concl. 3. Molina de iust. tom. 2. tract. 2. disp. 5. 36. num. 46. quidquid in contrarium etiam probabiliter asserant Faber de pign. in 4. sem. dist. 15. q. 2. disp. 50. c. 7. n. 222. Turrianus in 2. 2. tom. 1. dist. 19. dub. 4. n. 6. & Azorium tom. 1. lib. 4. c. 36. quest. 8.

6. Notetur haec omnia in praesenti resolutione posita; nam ex illis Confessarij à multis perplexitatibus, & scrupulis immunes erunt. Nam in praxi moraliter impossibile erit, vt creditores posteriores habentes debitum in manibus solutum, illud restituant creditoribus anterioribus, licet, vt diximus, ex communi sententia ad id tenerentur. Sed nostra sententia negatiua est satis probabilis, & tuta, ideo illam sequere. Quae omnia superioris dicta intelligenda sunt de debitis tantum personalibus, & non habentibus specialem hypothecam, aut pignus.

RESOL. CLIV.

An compensatio in foro conscientiae sit valida, etiam si ad sint creditores anteriores? Et quid est agendum, si cogatur denunciare debitum sub pena excommunicationis? Et an in deposito possit dari compensatio? Ex p. 3. tr. ad. dit. Ref. 8.

Sup. hoc in 1. 1. Afirmatiuam sententiam Comitoli, Homoboni & Fernandez adduxi in p. 1. r. 5. res. 10. & quia cognoui hanc opinionem cum gaudio à viris doctis fuisse receptam, quia casus quotidianus est, ideo in eorum gratiam adducam alium Doctorem hanc sententiam docentem, & is est Samuel Lubinus Professor Sacrae Theologiae in studio Cracouienfi, ex almo Ordine Praedicatorum, in summa casuum conscientiae, v. Pecunia, n. 17. vbi sic ait: [Detur casus, Henricus est in bonis nonnullis sui debitoris mortui, cui tredecim nummos aureos crediderat, sed si veli iure experiri, causa cadet Henricus, quia suum nomen testibus, & syngrapha caret, eius est is solus conscientiae. Haeres demortui ad Henricum scribit, vt quantum est eius nomen, tantundem sumat de bonis defuncti. At multi sunt creditores, qui de bonis defuncti volunt sibi solui. Quare is apud iudicem Ecclesiasticum omnino agentibus, edixit iudex vt qui aliquam rem qua in peculio mortui debitoris erat possidet, aut à quopiam possideri scit, cogatur denunciare sub pena excommunicationis. Quare modò Henricus, num compensationis nomine possit retineri de bonis defuncti quantum ei crediderat, & num de iure res quas habet in manibus iudicare iudici teneatur. Quid putas dices? Satisfit. Est Henricus compensandus, nec de reliquis creditoribus, quibus mortui debitoris nondum sunt bona addicta, debet esse sollicitus, dummodò Henricus non possideat iure depositi, nam depositum non admittit compensationem, & dummodò eius creditum sit certum. Respondet Henricus certum suum esse creditum, quamuis actionis, & probationis civilis sit expers, neque se nomine depositi quidquam mortui de-

bitoris habere. Tunc ergo infero. Igitur in compensationem ius tibi dicere potes, neque enim aequum esse videtur, te rem suam amittere, cum illam possis recuperare.] Ita ille; sed ego aduersus illum puto probabiliter etiam in deposito dari compensationem, vt supra probatum est in resol. 1. contra Megalium.

Quae hic est infra Ref. 157.

RESOL. CLV.

An compensatio sit valida in foro conscientiae, si ad sint creditores anteriores? Et quid est faciendum, si in dicto casu quis ligetur monitorio sub pena excommunicationis restitutionem inducente? Ex p. 3. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 79.

§. 1. VEl an qui rem habet sibi debitam, cum sint creditores ipso anteriores, ligetur minoritorio sub pena excommunicationis restitutionem inducente. De hac quaestione ego peregi in 3. p. r. 5. resol. 10. & in addic. resol. 8. & negatiuam sententiam docui, quam scio multum placuisse viris doctis, cum casus sit quotidianus, & qui torquebat multorum ingenia, & ideo non grauior modò pro hac firmanda sententia alios Doctores adducere. Illam igitur nouissime tenet, me citato, Theophilus Raynaudus de morit. p. 1. c. 2. q. 6. doctore creditorem in tali casu non ligari excommunicatione monitorij, quia, ait ille, iudex Ecclesiasticus intendit tantum obligare ad restituendum id, quod non potest retineri absque peccato. At sententia quae tradit talem possessorem in eo euentu non teneri in dispendium suu gratificari anterioribus debitoris sui creditoribus, sed posse iuste retinere, quod dè debitoris sui rebus habet, est valde probabilis, ac tuta; ergo, & ita etiam nouissime docet hanc sententiam Jacobus Marchantius in ref. Past. ad Decal. c. 7. q. 9. vbi tenet ex Gabriele in 4. dist. 15. q. 2. ea quae Canonista disputant, quinam iure posteriores sint in restitutione potius ad iudicij, quam conscientiae forum spectare? & licet, ait ipse, hoc alij refellant, tamen quando non ex fraude, sed bona fide debitor soluit aliquibus etiam in iure posterioribus, illi retinere possunt, & hic soluendo potest excusari, quia non tenetur scire omnes leges, & ordinem, quem statuunt, imò multi passim putant se in conscientia ad talem Ordinem non obligari, conformiter opinioni Gabrielis, nisi iudice decernente. Ita Marchantius.

Quae hic sunt proximè praecedentes Ref. & in altis eorum primarum not.

Sup. hoc in Ref. praeterita ante medietate vers. Quare liis.

RESOL. CLVI.

An qui habet apud se rem debitoris, possit vti compensatione in foro conscientiae cum prauidicio creditorum? Et an compensatio licite in foro conscientiae quoque fiat iure depositi? Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. Ref. 18.

§. 1. CAsus est practicabilis, & ideo sapius ego de illo tractaui, & nouissime nominatim contra me negatiue responder Eminentissimus Cardinalis de Lugo de iustitia, tom. 1. d. p. 16. lect. 6. n. 126. & 127. nam reuera, ait ipse, creditor ille in casu nostro, antequam velit compensationem vti ex rebus debitoris, quas apud se habet, nondum debitum receperat, nec iuari potest, aut praeferi aliis creditoribus, titulo professionis, cum res illas non possideret nomine suo, nec vt pignora, sed nomine debitoris, cuius erant. Postea ergo non habet titulum vllum, vt praeferatur aliis creditoribus anterioribus, ac per consequens non potest eorum praedicationi praedicare.

Sup. hoc in titibus praecedentibus Ref. & infra in Ref. 209 ex doctrina §. 2. & sequq. & signanter §. Secundum est.

2. Sed his non obstantibus, sententiam affirmatiuam, quam ego olim docui, nunc iterum probabilem etiam censeo, licet me citato probabilior esse putet Machadus, tom. 1. lib. 2. p. 3. tr. 23. docum. 5. n. 9. vbi sic asserit.